

4.

Svin som naturgenoprettere

“Vilde Svin, Vild Natur”

Siden projekteringen af Skovsgaard Vildgræsning har det været en central målsætning at integrere svin i vildgræsningssystemet sammen med heste og kvæg. Implementeringen er imidlertid blevet forsinket som følge af omfattende myndighedsmæssige afklaringer og tilladelsesprocesser.

Allerede i 2021 udarbejdede Faunaforst et fagligt notat om udsætning af svin på Skovsgaard, hvori arealernes egnethed, hegns-mæssige krav, ansøgningsprocedurer samt anbefalinger for udsætning blev gennemgået.

Svin introduceres som aktive, naturlige græssere og mere vigtigt naturgenoprettere, fordi de udfylder en væsentlig økologisk funktion som kraftige jordforstyrre og selektive fødesøgere.

Historisk og evolutionært set har vilde svin været udbredt overalt i Europas med en betydelig betydning for landskabets struktur, vegetationsdynamik og udvikling af levesteder.

Jordforstyrrelse som naturlig proces

Når svin roder i jorden og søger føde med tryne og klove, blotlægger de mineraljord, skaber små variationer i terrænet og forstyrrer både vegetation og jordbund lokalt.

Disse processer bidrager til at bryde ensartet plantedække og skabe spiringsnicher for en række hjemmehørende plantearter, herunder arter med krav om åben jord og lav konkurrence. Jordforstyrrelserne skaber derfor midlertidige og rumligt varierede levesteder og bidrager til øget planteartsrigdom, levesteder for insekter og padder, som har brug for bare jordflader og midlertidige små vandhuller samt øget strukturel kompleksitet i landskabet.

Bidrag til biodiversitet og fødenet

De økologiske effekter af svinenes forstyrrelser rækker ud over vegetationen. Blottet jord, plantemateriale og dødt organisk materiale fremmer forekomsten af invertebrater, svampe og mikroorganismer og styrker fødegrundlaget for en række dyregrupper, herunder fugle, padder og små pattedyr. Svin fungerer dermed som økosystemingeniører, der indirekte påvirker artsrigdom og interaktioner på tværs af flere trofiske niveauer.

Modvirkning af tilgroning og strukturel ensretning

I mange nutidige naturarealer mangler de forstyrrelsesregimer, som tidligere blev leveret af store vilde dyr. Fraværet af forstyrrelser medfører ofte udvikling mod tætte, ensartede plantesamfund med lav biologisk diversitet. Svinenes forstyrrelser og selektive fødesøgning modvirker denne tilgroning ved at skabe mosaikker af åbne og mere lukkede partier, hvilket er afgørende for at sikre de leve-

Scan QR-koden
og læs notat fra
Faunaforst

Svin er fantastiske som naturgenoprettere, fordi de:

- skaber naturlig jordforstyrrelse og mikromiljøer
- øger strukturel variation og planteartsrigdom
- fremmer insekter, fugle og andre dyregrupper
- modvirker tilgroning og strukturel ensretning
- supplerer græsning fra andre store planteædere
- bidrager til genskabelse af naturlige økologiske processer

steder som naturlige processer understøtter og den landskabelige heterogenitet.

Samspil med andre store planteædere

Svin supplerer andre store planteædere som kvæg, heste og hjorte ved at påvirke landskabet på en anderledes og mere intensiv måde. Hvor græsning med store planteædere primært former vegetationen gennem selektiv afbidning, tilfører svin en markant fysisk forstyrrelse af jordbund og plantedække. En sammensætning af flere planteæderarter øger derfor den samlede variation i økosystemet og bidrager til øget funktionel og rumlig kompleksitet.

En procesbaseret tilgang til naturforvaltning

Anvendelsen af svin i naturgenopretningen på Skovsgaard bygger på en procesbaseret forvaltningsfor-

ståelse, hvor målet ikke er at opnå eller fastholde en bestemt statisk naturtilstand. Fokus er i stedet rettet mod at genetablere de naturlige processer, der historisk har skabt dynamiske, artsrige og selvregulerende landskaber. I denne sammenhæng bidrager svin til at genskabe naturlige forstyrrelsesregimer, som ikke kan opnås gennem mekaniske eller ensidige forvaltningstiltag.

Demonstrationsforsøg med svin i Skovsgaard Vildgræsning

I 2024 erhvervede Danmarks Naturfond to uldhårede ungarske uldgrise (Mangalitza) med henblik på formidling og afprøvning af svinenes potentiale som naturgenoprettere. Svinene blev i den indledende fase anvendt i mindre indhegnede områder i umiddelbar nærhed af Skovsgaards hovedbygning, hvor

”I modsætning til kvæg og heste stiller svinehold markant større krav til både indhegning, overvågning og sikkerhed, særligt i områder med offentlig adgang og komplekse landskabelige strukturer med fredningsinteresser og fortidsminder.”

de indgik som et formidlingsaspekt i relation til svins økologiske funktioner i naturforvaltning.

Efter en periode på cirka to år med observation og håndtering blev svinene i foråret 2026 udsat i et særskilt demonstrationsfold på ca. 2 ha. Området omfatter tidligere landbrugsjord med høj forekomst af nitrofile arter, særligt skræpper, og anvendes som et afgrænset forsøgsområde til undersøgelse af svinenes effekt på vegetationsstruktur, jordforstyrrelse og potentiale for naturgenopretning.

Demonstrationsprojektet har til formål at dokumentere og formidle svins evne til at reducere dominerende og konkurrencestærke plantearter, skabe variation i plantedækket og etablere forstyrrelsesfelter med blotlagt jord, der kan fungere som spiringsnicher for hjemmehørende arter. Erfaringerne fra projektet forventes at bidrage med praksisnær viden om svins anvendelighed som et aktivt virkemiddel i procesbaseret naturgenopretning, særligt på tidligere intensivt dyrkede arealer.

Forudsætninger og udfordringer ved introduktion af svin i vildgræsningssystemet på Skovsgaard

Introduktion af svin i Skovsgaards vildgræsningssystem er forbundet med en række særlige praktiske, forvaltningsmæssige og veterinære udfordringer, som nødvendiggør en grundig forberedelsesfase.

I modsætning til kvæg og heste stiller svinehold markant større krav til både indhegning, overvågning og sikkerhed, særligt i områder med offentlig adgang og komplekse landskabelige strukturer med fredningsinteresser og fortidsminder. Et centralt forhold er de hegnsmæssige krav.

Svin har en veludviklet evne til at undergrave, presse og udnytte svagheder i hegn, hvilket kræver mere robuste konstruktioner end ved øvrige planteædere. På Skovsgaard kompliceres dette yderligere af, at vildgræsningsområdet rummer talrige vandløb, grøfter og fugtige lavninger. Disse udgør potentielle svagheder i hegnslinjerne og kræver særlige tekniske

løsninger for at forhindre, at svinene kan passere under eller uden om hegnet via vandførende strukturer. Derudover spiller offentlig adgang en væsentlig rolle i udsætningen af svin i vildgræsningens store hegn.

Skovsgaard er et område med højt besøgstryk, hvor besøgene færdes i græsningsarealerne. Introduktion af svin kræver derfor særlig opmærksomhed på publikums sikkerhed, tydelig formidling og klare rammer for sameksistens mellem fritgående svin og offentlig adgang.

Et tredje væsentligt hensyn er den veterinære risikoprofil, særligt i relation til afrikansk svinepest (ASF). Selvom Danmark aktuelt er fri for sygdommen, stiller gældende beredskabsprincipper krav om høj grad af forsigtighed ved håndtering og udsætning af svin i naturområder. Dette indebærer skærpede krav til smitteforebyggelse, kontrol med kontakt til vildsvin og håndtering af foder, døde dyr og adgangsforhold.

Som led i forberedelsen til en eventuel udsætning af svin i det samlede vildgræsningsområde har Danmarks Naturfond derfor iværksat en faglig afdækning af både de fysiske og de lovgivningsmæssige rammer.

Konsulent Faunaforst har udarbejdet en forundersøgelse der klargør de nødvendige fysiske forudsætninger, herunder hegnstyper, sikring ved vandløb og praktisk håndtering af svin i større naturområder. Parallelt hermed har SEGES gennemført en juridisk og forvaltningsmæssig gennemgang af relevant lovgivning, herunder dyrevelfærd, sygdomsforebyggelse, tilskudsordninger og myndighedskompetencer.

Disse to udredninger udgør tilsammen det faglige grundlag for vurderingen af, hvordan svin kan integreres i Skovsgaards vildgræsningssystem på en måde, der er økologisk hensigtsmæssig, driftsmæssigt ansvarlig og forenelig med gældende myndighedskrav. Begge redegørelser er indsat på de følgende sider.

Skovsgaardsvin i fuld vigør

Notat udarbejdet af Faunaforst

Baggrund

Nærværende notat er udarbejdet på anmodning af Danmarks Naturfond (DKNF). Notatet har til formål at belyse mulighederne for udsætning af svin i et igangværende vildgræsningsprojekt med heste og køer på Skovsgaard Gods (SG). Forskellige arter af græsningsdyr bidrager med forskellige økologiske funktioner, hvilket gør samgræsning af flere arter afgørende for at opnå et naturligt varieret græsningstryk. Ideelt set bør også inkluderes arter med helt unikke økologiske funktioner i form af blandt andet tam-/vildsvin, hvis roden i jordbunden afføder en dynamik, der ikke kan efterlignes eller erstattes af andre dyr.

Faunaforst (FF) har siden 2010 været involveret i op mod 10 græsningsprojekter med svin. Erfaringerne fra disse benyttes i dette notat til at skitsere reglerne på området og beskrive den nødvendige tilpasning af det eksisterende vildgræsningsprojekt for, at der på sigt også kan udsættes svin på arealerne.

Lovgivning

Udsætning af svin på SG vil berøre en række bestemmelser indenfor henholdsvis Fødevarerstyrelsens, Miljøstyrelsens, Slots- og Kulturstyrelsens, Fredningsnævnets samt Svendborg/Langeland Kommunes ansvarsområde. Dette notat vedrører kun projektet i relation til Fødevarerstyrelsen. Miljøstyrelsen har allerede godkendt projektet (inklusive svin) i form af en skovlovstilladelse og dette forhold analyseres derfor ikke yderligere. Projektets håndtering i relation til Slots- og Kulturstyrelsen, Fredningsnævnet samt Svendborg og/eller Langeland Kommune har SG allerede selv fuld indsigt i.

Nedenfor gennemgås de juridiske forhold indenfor Fødevarerstyrelsens myndighedsområde, der vil kræve opmærksomhed i et eventuelt projekt.

Fødevarerstyrelsen

Lov om udendørs hold af svin

Lovens regler finder anvendelse på bedrifter med svin, der holdes udendørs til landbrugsmæssigt formål, og indeholder blandt andet krav om opstilling af hytter til svinene. Når svin holdes udendørs, skal alle dyr som udgangspunkt samtidig have adgang til hytter, hvor dyrene kan stå oprejst og bevæge sig uhindret. Det vil være en konkret vurdering, hvorvidt arealet er tilstrækkelig stort og varieret til, at den

naturlige vegetation kan tilbyde tilstrækkelig beskyttelse mod vind og vejr.

Bekendtgørelse om hold af svin på friland

Bekendtgørelsen gælder for alle indhegninger med svin (tam-/vildsvin), der holdes i indhegning på friland. En række af bestemmelserne konflikter med det nuværende projektdesign og kræver derfor tilpasning ved en eventuel fremtidig udsætning af svin. I det følgende beskrives de nødvendige justeringer mere detaljeret.

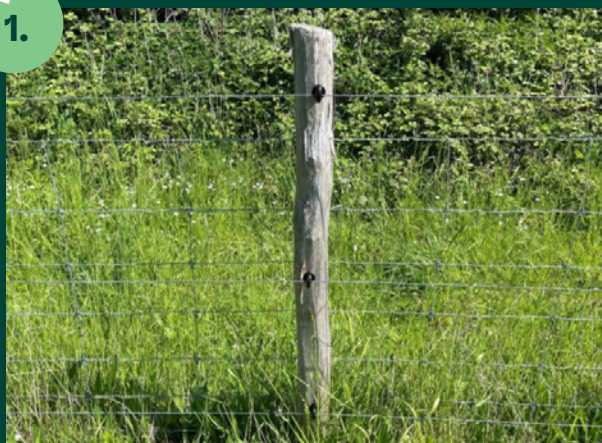
Reglerne regulerer blandt andet hegnstypen (§ 3). Hegnet skal være opført på 1 af følgende 3 måder og bestå af:

1. Et indre og et ydre hegn, der er placeret i en indbyrdes afstand af mindst 5 meter, eller
2. Et (ydre) hegn, hvor der direkte på hegnet er påført mindst 3 strømførende tråde med alarm, der udløses, hvis spændingen falder i de strømførende tråde, som er permanent aktiveret, eller
3. Et hegn der er godkendt af Fødevarerstyrelsen efter ansøgning, hvor sikringsniveauet svarer til det i nr. 1) eller 2) anførte.

Den nuværende hegnstype består af et ydre nethegn, hvor der på indersiden af hegnets stolper er monteret 3 strømførende tråde. Indhegningen har en samlet højde på 110 cm. Såfremt trådene allerede er tilkoblet en alarm, der er permanent aktiv og udløses ved spændingsfald, er denne konstruktion i overensstemmelse med reglerne. Dog skal hegnet for vildsvins vedkommende være mindst 150 cm højt, hvorimod den nuværende hegnshøjde vil være tilstrækkelig til tamsvin (§ 3, stk. 3). På denne baggrund er der i det følgende materiale taget udgangspunkt i en fremtidig udsætning af tamsvin fremfor vildsvin.

Bekendtgørelsen indeholder ingen krav om etablering af faunapassager. Tværtimod fremgår, at der ikke må være huller eller skader i hegnet (§ 3, stk. 4). De allerede etablerede faunapassager er konstrueret ved en simpel udvidelse af den nederste netmaske. Disse kan principielt opfattes som huller eller skader og vil derfor formodentligt være dispensationskrævende. På grund af deres begrænsede størrelse vurderes der at være gode chancer for en godkendelse. Først og fremmest fordi, at faunapassagerne kun vil være

1.

2.

3.

4.

Figur 1: Nuværende hegnstype med ydre nethegn, hvor der på indersiden af hegnets stolper er monteret tre strømførende tråde. Indhegningen har en samlet højde på 110 cm.

Figur 2: Etablerede faunapassager ved en simpel udvidelse af nederste netmaske.

Figur 3: Hegnsstrækning mod NØ bestående af 2 strømførende tråde uden et supplerende nethegn.

Figur 4: Langs kysten er på en kortere strækning anvendt en særlig hegnsløsning for at minimere risikoen ved ekstremt højevande.

mulige at passere for smågrise, der på grund af deres stærke tilknytning til soen vil holde sig tæt til hende.

På enkelte hegnsstrækninger adskiller den anvendte hegnstype sig fra den øvrige hegnslinje. Mod NØ er der på et tidligere tidspunkt foretaget en flytning af hegnslinjen og på denne strækning er der for nuværende blot etableret 2 strømførende tråde uden et supplerende nethegn. Udsætning af svin vil kræve opgradering til samme hegnstype, som er anvendt på den øvrige hegnslinje. SG har oplyst, at de vil søge om at reetablere hegnet langs stranden og i samme form, som den øvrige hegnslinje.

Derudover er der langs kysten (mod Ø), på en kortere strækning, etableret en særlig hegnstype for at minimere risikoen for en større hegnssødelæggelse

ved ekstremt højevande. Konstruktionen fremstår velvalgt, men opfylder ikke bekendtgørelsens hegnskrav og skal derfor tilpasses eller eventuelt godkendes i sin nuværende form af Fødevarestyrelsen.

På hegnsstrækningen er der allerede etableret en lang række forskellige åbninger (færiste, porte og låger), der tillader færdsel ind og ud af indhegningen. Færistene sikrer uhindret passage af alle slags køretøjer. Portene skal åbnes manuelt og giver adgang for diverse køretøjer m.m. til ejendommens eget brug. Lågerne er til gående, cyklister og lignende og er konstrueret som selvlukkende klaplåger.

Portene udgør en væsentlig del af yderhegnet og består for nuværende udelukkende af en grov rørkonstruktion. Ved en svineudsætning bør de som yderhegnet også forsynes med 3 strømførende

tråde. Bekendtgørelsen kræver, at alle indgange med offentlig adgang skal være forsynet med både små færiste samt klaplåger, der i fællesskab udgør en form for dobbeltsikring (§ 5). På den baggrund skal alle eksisterende klaplåger opgraderes, så der under lågen etableres en lille færist.

Principielt kan der også være mulighed for at få dispensation til andre konstruktioner med et for-svarligt design som fx dobbeltlåger. Samtidig skal de nuværende porte forsynes med (hænge-) lås, så de ikke kan benyttes som offentlige indgange. Alternativt skal de også forsynes med supplerende færiste.

De nuværende store færiste til den kørende trafik bør i henhold til bekendtgørelsen principielt også forsynes med porte. Til mindst et andet projekt (Klelund Dyrehave) er dog tidligere givet dispensation til færiste uden supplerende porte på flere gennemgående (offentlige) veje, da de i sig selv repræsenterer et tilstrækkeligt sikringsniveau mod udslip. Flere små og store vandløb krydser hegnslinjen, hvor den nuværende konstruktion langt de fleste steder

ikke er tilstrækkelig til svin. De nye vandløbskrydsninger skal inkludere en metalkonstruktion ned i vandet, så de udgør en tilstrækkelig sikker barriere for svin uanset vandstanden, men samtidigt ikke hindrer vandets frie løb.

Der må i henhold til bekendtgørelsen ikke være opstillet borde, affaldsspande eller lignende samt ikke være etableret parkeringspladser, lejrpladser m.v. indenfor indhegningen (§ 5, stk. 2 og 3). Som udgangspunkt skal de eksisterende borde derfor fjernes. Alternativt kan de efter godkendelse fra Fødevarerstyrelsen placeres i en frahegning, som det blandt andet er sket i Klelund Dyrehave, hvor medbragt mad kan indtages uden risiko for svinenes efterfølgende adgang til eventuelt efterladt madaffald.

Bekendtgørelsen kræver, at svinene ikke fodres af uvedkommende (§ 6). Forbuddet skal formidles til publikum ved hjælp af godkendte skilte, monteret på en sådan måde, at offentligheden bliver opmærksom på disse - herunder ved alle indgange (§ 5, stk. 4-6). Ved indgange med store færiste bør opsættes sær-

5.

6.

Figur 5: De nuværende porte består af en grov rørkonstruktion, der ved udsætning af svin skal forsynes med 3 strømførende tråde samt aflåses eller alternativt forsynes med supplerede færiste.

Figur 6: Alle eksisterende klaplåger skal opgraderes, så der under lågerne også etableres en lille færist.

lige skilte i en størrelse, der er tilpasset den kørende trafik hastighed og afstand til skiltene.

Den nuværende indhegning rummer flere bygninger. Udsætning af vildsvin ville i henhold til bekendtgørelsen kræve etablering af frahegninger med en højde på mindst 1,5 m (§ 8, stk. 1). Ved tamsvin kan i stedet fokuseres på udelukkende at frahegne skraldespande, så svinene ikke har adgang eller mulighed for at komme i kontakt med disse (§ 8, stk. 2). Også ved tamsvin kan frahegningerne dog eventuelt inkludere bygninger samt havearealer for blandt andet at undgå svinenes oprodning af græsplæner m.v. Afhængigt af trafikintensitet m.v. skal frahegningerne forsynes med færiste, porte og/eller låger.

I overensstemmelse med bekendtgørelsens regler skal der rettes en særlig opmærksomhed mod alle selvdøde samt nedlagte harer/kaniner med sygelige forandringer i kønsorganerne grundet risikoen for brucellose (§ 7). Harerne/kaninerne skal i så fald indsendes til undersøgelse.

Bekendtgørelser om mærkning og registrering
En lang række lovtekster har relation til mærkning, registrering og flytning af græsningsdyr. I den forbindelse kan blandt andet nævnes: Bekendtgørelse om registrering i CHR og om identifikation af kvæg, svin, får, geder, hjorte eller kameler. Heraf fremgår, at operatøren af en svinebesætning skal sikre, at alle svin er mærket senest ni måneder efter fødslen. Medio juni måned er dog udsendt et høringsmateriale om et justeret udkast af samme bekendtgørelse, der blandt andet indeholder en dispensationsmulighed for svin, der holdes ekstensivt med henblik på jagt eller naturpleje.

Alle ejere af blot ét svin skal være registreret i det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR). SG har allerede et registreringsnummer, der i tilfælde af svin blot skal tilføjes denne nye art.

7.

8.

Figur 7: De nuværende store færiste til kørende trafik, bør i henhold til bekendtgørelsen, principielt også forsynes med porte eller alternativt godkendes af Fødevarestyrelsen i sin nuværende form.

Figur 8: Flere eksisterende vandløbskrydsninger skal opgraderes, så de kommer til at udgøre en tilstrækkelig sikker barriere for svin, men samtidigt ikke hindrer vandets frie løb.

Tiltag

Nedenstående punkter opsummerer de nødvendige tiltag for at opgradere det nuværende vildgræsningsprojekt til også at inkludere tamsvin i henhold til Fødevarestyrelsens regler.

Tilladelser

- Anmode om accept af svinenes brug af naturlig vegetation som ly for vind og vejr fremforhytter
- Anmode om godkendelse af etablerede faunapassager.
- Anmode om godkendelse af særligt højvands-hegn.
- Ansøge om dispensation til færister (uden supplerende porte) på gennemgående veje.
- Anmode om godkendelse af fraegninger med borde, affaldsspande, parkeringspladser, lejrpladser eller lignende (efter behov).
- Ansøge om dispensation til at undlade/udskyde (øre-)mærkning.
- Notere det ændrede dyrehold i det Centrale HusdyrbrugsRegister (CHR).

Vær opmærksom på Naturbeskyttelsesloven og vandløbslovens bestemmelser.

Hegn

Nedenstående liste kan med fordel betragtes i sammenhæng med det vedlagte kortbilag.

- Montere alarm på strømførende tråde, hvis den ikke allerede findes.
- Opgradere hegnstrækning mod NØ.
- Opgradere højvandshegn mod Ø (efter behov).

- Forsyne porte med strømførende tråde. Montere låse eller alternativt etablere supplerende færister.
- Etablere små færister under alle klaplåger.
- Supplere færister på gennemgående veje med porte (efter behov).
- Opgradere eksisterende vandløbskrydsninger.
- Fjerne borde, affaldsspande, parkeringspladser, lejrpladser eller lignende (alternativt etablere fraegninger til samme med Fødevarestyrelsens accept).
- Sikre skraldespande ved bygninger (alternativt etablere større fraegninger med skraldespande, bygninger og havearealer for at begrænse oprodning).

Skilte

- Opsætte mindre skilte (international symbolik) med forbud mod fodring ved klaplåger (gående trafik) samt vejledning om hensigtsmæssig publikumsadfærd (afstand m.v.).
- Opsætte større skilte (international symbolik) med forbud mod fodring ved færister (kørende trafik).

Overvågning

- Undersøgelse for brucellose af alle selvdøde samt nedlagte harer/kaniner med sygelige forandringer i kønsorganerne.

Udsætning

- Udsætte mindre startbestand (5-10 svin) af først og fremmest 1- og 2-årige individer (50-75% hunkøn).

Figur 9: Eksisterende bord- og bænkesæt skal enten fjernes eller alternativt placeres i fraegning efter godkendelse af Fødevarestyrelsen.

10.

Figur 10: Eksempel på sikring af skraldespande i Klelund Dyrehave.

11.

Figur 11: Oversigtskort

Regler for svinehold 2025

Notat udarbejdet af SEGES Innovation

Hvilken lovgivning gælder svin?

For svin der udelukkende holdes med naturforvaltning som formål og ikke landbrugsmæssigt formål, er det dyrevelfærdsloven der gør sig gældende.

Jf. Fødevarestyrelsen er det en konkret vurderingssag i de enkelte tilfælde om hvorvidt svinene holdes med landbrugsmæssigt formål eller udelukkende med naturforvaltning som formål. I mail-svar fra FVST fremgår det, at deres umiddelbare vurdering af svin, der holdes i lave tætheder med naturforvaltning som hovedformål og ikke med konsum for øje, er at svinene ikke holdes med landbrugsmæssigt formål.

Hvis svinene derimod holdes med landbrugsmæssigt formål, så er det *Bekendtgørelse om dyrevelfærds-mæssige mindstekrav til hold af grise og Bekendtgørelse om hold af svin på friland* der er gældende, hvilket er en meget mere omfattende lovgivning at overholde. Dette er ikke beskrevet yderligere, da det svinehold, som ønskes på Skovsgaard Gods, bør vurderes til at være et svinehold uden landbrugsmæssigt formål af FVST. Hvis svinene udelukkende udtages som en del af regulering af dyretryk, må de gerne udtages til konsum.

Tilsyn

Jf. Dyrevelfærdsloven § 9, skal svin tilses jævnligt.

Læskur/hytter

Der er ikke krav om, at svin skal have adgang til læskure eller hytter. De skal dog sikres mod vind og vejr i overensstemmelse med deres behov, Dyrevelfærdsloven § 18.

Såfremt man vælger at opsætte hytter eller læskure til dyrene, er det vigtigt at være opmærksom på reglerne i hhv. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og Husdyrbrugloven i forhold til størrelse og placering af hytter/læskure, da det kan udløse krav om en § 16b husdyrtilladelse eller § 16a husdyrgodkendelse for husdyrbruget. Se Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen §§ 7-8.

Hegn

Kravene til hegn er beskrevet i notat udarbejdet af FaunaForst.

Sommer

Vær opmærksom på, at dyrene kan søge skygge i varme perioder.

Vinter

Dyr der går ude hele døgnet i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr, skal være egnede til at være udegående ligesom dyrene skal forberedes herpå.

Dyrene skal derfor som udgangspunkt:

- have et kraftigt og tæt hårlag
- være i godt huld
- om nødvendigt tilføres supplerende foder
- have adgang til frisk drikkevand
- have adgang til græsdækkede arealer, der i størrelse er afpasset til antallet af dyr
- have adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr på samme tid kan hvile på et tørt, strøet leje. Jf. afklaring fra FVST kan kravet for læskur fraviges, hvis dyrene går på store arealer med naturligt ly og læ.

Nødvendige tilladelser/dispensationer til svinehold

- FVST's vurdering af, hvorvidt der er tale om et svinehold med et landbrugsmæssigt formål eller et svinehold med naturforvaltning som formål i forhold til hvilken lovgivning der er gældende.

- SEGES Innovation har i en mail fra Fødevarestyrelsen fået oplyst at så længe formålet med svineholdet er naturforvaltning og regulering af dyretrykket udelukkende foregår ud fra et naturperspektiv, er der ikke tale om landbrugsproduktion i henhold til reglerne for dyrevelfærd og hold af svin. De udtagne dyr må gerne anvendes til konsum.
- Det betyder at reglerne i *"Lov om hold af svin"* og *"Bekendtgørelse af dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af grise"* ikke finder anvendelse for naturprojekter og at der dermed ikke er et ufravigeligt krav om hytter til svin på naturarealer.
- Hvis der er behov for hytter, skal man være opmærksom at svin ikke er undtaget reglerne om fastbund og afløb fra læskure i husdyrgødningsbekendtgørelsen og at man heller ikke kan benytte undtagelserne i "byggebladet for indretning og drift af udendørs sohold på naturarealer", medmindre det er muligt at opnå en dispensation fra husdyrgødningsbekendtgørelsen hos SGAV.
- Dispensation for Naturbeskyttelsesloven i forhold til svinenes færden på § 3-beskyttede arealer.
- Tilladelse fra Vandløbsloven både til svinenes færden samt opsættelse af adgangs begrænsninger i vandløb for at holde svin i hegnet

Afslutningsvis peger erfaringerne fra Skovsgaard på, at svin kan udfylde en helt særlig rolle i fremtidens naturgenopretning ved aktivt at genskabe de forstyrrelsesprocesser, som i dag mangler i mange danske landskaber. I lyset af den grønne trepart, hvor der er fokus på at udvikle nye, arealbaserede løsninger for både natur, klima og landbrug, rum-

mer svin et væsentligt – og ofte overset – potentiale som et naturbaseret virkemiddel.

Hvor trepartens indsatser blandt andet sigter mod udtagning af lavbundsjorder, skovrejsning og ekstensivering, kan svin bidrage til at sikre, at disse arealer ikke blot udvikler sig til ensartede og artsfattige systemer, men i stedet bliver dynamiske, artsrige og strukturelt varierede naturtyper. Svin tilfører en proces, som hverken maskinel pleje eller traditionel græsning kan erstatte, og kan dermed være med til at styrke naturgenopretningen, kvaliteten og effekten af de naturtiltag, der igangsættes.

Set i dette perspektiv er svin ikke blot et supplement, men et strategisk redskab i en mere helhedsorienteret arealforvaltning, hvor biodiversitet fremmes gennem samspil mellem store dyr og naturlige processer. Erfaringerne fra Skovsgaard kan derfor bidrage med vigtig praksisnær viden til den videre implementering af den grønne trepart – og peger på, at fremtidens naturgenopretning i højere grad bør tænkes med flere arter, flere processer og større dynamik.